

СТРУКТУРА ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ

Анотація. Розглянуто основні види потенціалу підприємств та банків, проаналізовано основні елементи економічного потенціалу банку, визначено їх відмінності від потенціалу підприємств, наведено структуру складових економічного потенціалу банку з точки зору двох підходів.

Аннотация. Рассмотрены основные виды потенциала предприятий и банков, проанализированы основные элементы экономического потенциала банка, определены их отличия от потенциала предприятий, представлена структура составляющих экономического потенциала банка с точки зрения двух подходов.

Annotation. The main types of companies' and banks' potential are considered, the main elements of economic potential of a bank are analysed, the differences between them and enterprises' potential are defined, the structure of components of economic potential of a bank in terms of two approaches is presented.

Ключові слова: економічний потенціал банку, види потенціалу підприємства, види потенціалу банку, структура потенціалу банку.

У сучасних умовах нестабільної економіки питання планування діяльності банку є надзвичайно актуальним. Першою сходинкою при складанні планів є оцінка наявного становища банку та його потенційних можливостей, перспектив, тобто оцінка та аналіз економічного потенціалу банку. Відносно потенціалу в банківській сфері розглядаються лише його окремі види, в той час як комплексній оцінці економічного потенціалу банку уваги майже не приділено, що підвищує актуальність наукових розробок у цьому напрямі.

Проблемам структури потенціалу банку присвячені праці Калоєва Ю. В., Кравченко О. В., Степаненко А. І. та Чамари І. М. Більшість вчених розглядають окремі види потенціалу банку, зокрема ресурсному потенціалу присвячені роботи таких авторів, як: Барилюк І. В., Коваленко В. В., Торяник Ж. І., Федосік І. М., Панасенко Г. О., Зимовець В. В., Павлюк С. М. та ін.; кредитному – Кравець А. Ю., Маслова А. Ю., Прядко В. В., Савченко Г. О.; інвестиційному потенціалу присвятили свої роботи Герасимова С. В., Лельохін О. В., Леонов С. В.; Воробйова О. І., Ляхова О. О. та Шокало Т. П. у своїх роботах об'єднали поняття кредитного та інвестиційного потенціалу. І для банку, і для підприємства розглядаються трудовий, інноваційний та інші види потенціалу.

Метою статті є визначення структури економічного потенціалу банку як комплексної системи. Для досягнення поставленої мети необхідно: 1) розглянути основні види потенціалу; 2) визначити, які види потенціалу властиві банку; 3) визначити структуру складових економічного потенціалу банку.

Теорія потенціалу вивчається в багатьох науках і тому існують численні види потенціалу. Для даного дослідження, відповідно, цікавими є лише ті, що використовуються в економіці, і ті, що можна застосувати до банку.

Поняття потенціалу банку є неоднозначним і тому визначення його складових є складним завданням. Під економічним потенціалом банку слід розуміти сукупність економічних характеристик, що визначають наявні та приховані можливості існуючого капіталу, фінансових, матеріально-технічних, трудових, інформаційних та інших ресурсів (існуючих та тих, що можуть бути мобілізовані), які можуть бути використані і забезпечать виробництво фінансово-посередницьких та інших банківських продуктів і послуг у кількості та якості, необхідних для максимального досягнення мети держави, акціонерів та клієнтів банку, зважаючи на зовнішні та внутрішні умови його функціонування.

Таким чином, виходячи із визначення, складові потенціалу повинні мати характеристики, необхідні для досягнення цілей, тобто приносити прибуток, управляти, приймати рішення, виробляти банківські послуги, ефективно використовувати ресурси.

На даний момент категорія потенціалу в економіці є найбільш розробленою відносно реального сектору економіки. Підприємство, як суб'єкт економіки, має багато спільного із банком, але є й відмінності.

Слід розглянути види або складові потенціалу, які властиві підприємствам (табл. 1).

Таблиця 1

Види потенціалу підприємств

Автор, джерело	Складові потенціалу
1	2

Іванов В. Б., Кохась О. М., Хмелевський С. М. [1, с. 37]	технічні ресурси; технологічні ресурси; кадрові ресурси; просторові ресурси; інформаційні ресурси; ресурси організаційної системи; фінансові ресурси
Дікань Л. В. [2, с. 86]	трудоий потенціал; інвестиційний потенціал; природно-ресурсний потенціал; інноваційний потенціал

Закінчення табл. 1

1	2	
Федонін О. С., Реліна І. М., Олексюк О. І. [3, с. 14]	Об'єктивні складові: виробничий потенціал; інноваційний потенціал; фінансовий потенціал; потенціал відтворення; інформаційний; інфраструктурний	Суб'єктивні складові: науково-технічний; управлінський потенціал; організаційної структури; маркетинговий потенціал; кадровий потенціал
Мартіянова М. П. [4, с. 4–23]	вартісний; виробничий; інноваційний; кадровий; науково-технічний;	організаційний; ресурсний; ринковий; управлінський; функціональний
Краснокутська Н. С. [5, с. 9–12]	маркетинговий; фінансовий; виробничий; організаційний	
Могілов Ю. М., Могілова А. Ю. [6, с. 13]	блок ресурсів; блок системи управління; блок діяльності персоналу	

Отже, виходячи з табл. 1, можна побачити, що найчастіше в складі потенціалу підприємства виділяють ресурсну складову (технічні, фінансові, інформаційні та інші ресурси), організаційну, управлінську, інноваційну, кадрову та іноді маркетингову складові. Усі ці складові потенціалу можна застосувати і до банку. На відміну від підприємства до складу економічного потенціалу банку не можна віднести виробничий потенціал та природно-ресурсний. Однак банку властиві специфічні види потенціалу, характерні лише для банківської діяльності, наприклад, такі, як кредитний та інвестиційний (має інше значення ніж для підприємства).

Відносно банків виділяють такі складові економічного потенціалу (табл. 2).

Таблиця 2

Складові економічного потенціалу банку

Автор, джерело	Складові потенціалу
Степаненко А. І., Чамара І. М. [7, с. 235]	трудоий; матеріально-речовий; фінансовий; науково-технічний; моральний та ін.
Калосєв Ю. В. [8, с. 45]	матеріально-технічний (фінансово-грошовий, технічний); інтелектуальний (інформаційний, технологічний, управлінський, юридичний, естетичний); трудоий (виробничий, силовий)
Кравченко О. В. [9, с. 260]	фінансовий; організаційний; інформаційний; матеріально-технологічний

Як можна побачити з табл. 2, структура складових економічного потенціалу не дуже відрізняється від структури потенціалу підприємства.

Виходячи із розглянутих видів потенціалу, які притаманні банкам, можна зробити висновок, що при визначенні структури потенціалу банку виділяються два основних підходи – це ресурсний та функціональний.

Ресурсний підхід розглядає потенціал банку відносно того, як конкретні види ресурсів можуть впливати на ефективність здійснення банком діяльності, отримання прибутку, задоволення потреб споживачів та ін.

Функціональний підхід розглядає, як зазначених цілей можна досягти за допомогою певних банківських операцій, тобто напрямів вкладення коштів.

Дані підходи відображають двоїсту природу потенціалу і є різними поглядами на одне і те саме, як актив та пасив балансу.

На підставі проведеного аналізу загальну структуру економічного потенціалу банку можна зобразити таким чином (рисунок).

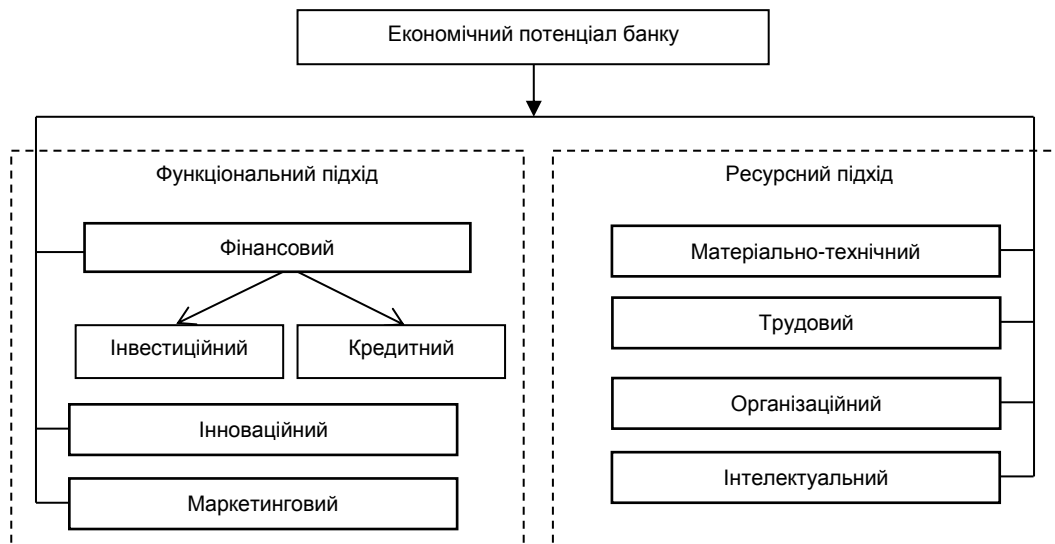

Рис. Структура економічного потенціалу банку

Функціональний підхід включає фінансову, інноваційну та маркетингову складові. У складі фінансового потенціалу виділяються інвестиційний та кредитний потенціали. Саме фінансова складова є специфічною і притаманна лише банкам, на відміну від підприємств. За функціональним підходом структура потенціалу банку може включати також інші складові залежно від напрямів діяльності банку, але наведені є найбільш загальними.

З точки зору ресурсного підходу найбільш доцільно виділити саме три основні складові. До матеріально-технічного потенціалу відносяться фінансові та технічні ресурси; до трудового, відповідно, персонал, його кваліфікація, склад і т. д.; до організаційного – організаційна структура банку, якість менеджменту, характеристики управлінського персоналу; до інтелектуального – технології, нематеріальні цінності, ноу-хау та ін.

Отже, розглянувши основні види потенціалу підприємств та банків, можна зробити висновок, що в структурі їх економічних потенціалів є багато спільного, але в силу специфіки роботи потенціал банку має складові, властиві лише для банківської діяльності.

Структура та склад елементів економічного потенціалу банку мають дуальний характер, тобто складові потенціалу можна розглядати з точки зору функціонального та ресурсного підходів.

Наук. керієн. Лебідь О. В.

Література: 1. Иванов В. Б. Потенціал підприємства : навч. посібн. / Иванов В. Б., Кохась О. М., Хмелевський С. М. – К. : Кондор, 2009 – 300 с. 2. Дікань Л. В. Сучасні підходи до визначення поняття "інноваційний потенціал" / Дікань Л. В. // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. Вып. 52. – К. : Техника, 2003. – С. 84–89. 3. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. / Федонін О. С., Репіна І. М., Олексюк О. І. – К. : КНЕУ, 2003. – 316 с. 4. Глосарій термінів з навчальної дисципліни "Потенціал підприємства: формування та оцінка": для студ. напряму підготов. 0501 "Економіка і підприємництво" всіх форм навчання / уклад. : М. П. Мартіянова ; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2007. – 23 с. 5. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. / Краснокутська Н. С. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с. 6. Конспект лекцій з дисципліни "Потенціал і розвиток підприємства" для студентів IV курсу / укл. Могилів Ю. М., Могилова А. Ю. – Павлоград, 2008. 7. Степаненко А. І. Економічна сутність і зміст потенціалу банківської системи / Степаненко А. І., Чамара І. М. // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 1(10). – С. 233–236. 8. Калоев Ю. В. Критерии оценки эффективности реализации потенциала кредитных организаций : дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.10 / Калоев Ю. В. – М., 2000. – 159. 9. Кравченко О. В. Оптимізація внутрішнього потенціалу банку з метою підвищення ефективності його діяльності / О. В. Кравченко // Актуальні питання розвитку сучасної економіки : монографія. Ч. 1 / ред. О. О. Непочатенко, Ю. О. Нестерчук. – Умань : Видавець "Сочінський", 2011. – С. 259–267.